

„certainement, le sol se mouvant sous leurs pieds.
„Le tout une affaire de six seconds.
„Libera me Domine... in illa die tremenda quando
„movenda est terra”.

(Professor B. A. Pothast was te Rolduc leeraar in de muziek, daarvandaan de Mozart op zijn kamer. „Des statuettes tombent”... bij die gelegenheid vielen ettelijke der 12 Apostelbeelden, die zich bevonden langs den muur op den gang bij de z.g. bisschopszaal van hunne consôles. Jos. Cr.).

Verder staat in Rolduc's Jaarboek 1931, onder datum 10 Juli, in het Jaarboek 1933 op 20 Nov. 1933 en in het Jaarboek 1938 op 11 Juni eene korte vermelding van eene aardbeving die hier werd waargenomen.

HEERLEN, 1 DEC.

Aanwezig de dames: Claessen, Bour, Janssen, Sadée, Schmid, Zopp, Hellwig, en de heeren: Adams, Bouman, Boyens, Coonen, Dijkstra, Eyck, Huybrecht, Kusters, Loterijman, van Rummelen, Vos en Vijgen.

Het verslag van de lezing over eigen vogelwaarnemingen van den heer Loterijman zal in een volgend maandbladnummer verschijnen.

MAASTRICHT, 12 DEC.

Aanwezig de dames: Hoeberechts-Roebroeck, Meyer, Kooyman, Kofman-Kamminga, van de Geyn, en de heeren: Cremers, van Rummelen, Nijst, Kemp, van Masttrigt, van Noorden, Sondeyker, Br. Christoforus, Br. Maurerius, Regout, Willemse, Onstenk, Maessen, Mommers, Schulte, Kofman, Otten, Wassenberg, van Nieuwenhoven, Maassen, Jeuken, Wijsen, Leysen, Goffin, Meyer, de Vries, Kamm, van Schaik, Grégoire, Daniels, Batta, Dijkstra, van Sonderen, Schoenmakers.

De voorzitter Rector Cremers geeft na een kort welkomstwoord het woord aan Pater van Nieuwenhoven, die op boeiende wijze vertelt over de opzienbarende veranderingen die in een korte spanne tijds, tijdens de ontwikkeling, in het lichaam van de vliegenpop plaats grijpen. Deze voordracht zal als apart artikel later in het Maandblad worden uitgegeven.

Vervolgens geeft Pater Jeuken een aanvulling op zijn mededeeling van de vorige vergadering over Tubifex. De heer F. A. Stafleu (Utrecht) schreef hem hierover het volgende:

Tubifex is bij uitstek een riooldier; vermoedelijk is de Jeker, wellicht ook de Maas, sterk vervuild bij de uitmonding der riolen. Op dergelijke plaatsen houdt Tubifex zich bij voorkeur op. Er zijn een aantal waarnemingen dat Tubifex ook in de riolen zelf zit, hoewel bij mijn weten niet in Holland. Het naar boven kruipen is op zich zelf een merkwaardig verschijnsel. Het is bekend dat Tubifex, indien ze in de modder zit, negatief geotactisch is. Als bijvoorbeeld na een stortbui de Tubifex door een groote hoeveelheid slib in zijn natuurlijk milieu begraven wordt, dan vindt het dier door zijn negatieve geotaxis weer de onnervlakte. Welke organen hierbij een rol spelen is niet bekend. Als de dieren echter buiten hun natuurlijk milieu i.c. de modder geraakt zijn, vertoonen ze meestal geen duidelijke negatieve geotaxis. Het optuigen tot de 4e verdieping pleit echter wel voor een duidelijke negatieve geotaxis buiten de modder. Dit is voor een wormpje een groote prestatie!

Waarschijnlijk speelt hierbij het zuurstofgebrek in het riool een rol. Dit kan veroorzaakt zijn door te sterke vervuiling.

Hierop deelt de heer Grégoire mede, dat de Jeker inderdaad de laatste jaren niet zoo intens is schoongemaakt en dat ook de rioleering minder vaak is doorgespoeld als gebruikelijk.

De heer van Rummelen zegt vervolgens dat er in de Gazet van Limburg een advertentie gestaan heeft van de Limburgsche Federatie van Postduivenbonden, waarbij premies ad f. 2.50 uitgelooft worden voor elke gedooide sperwer! Hij heeft echter de overtuiging dat de sperwer niet zoo nadeelig is voor de duivensport als andere wél door de vogelwet beschermde roofvogels.

De volgende gegevens over het voedsel van de sperwer werden voor hem door Dr. S. J. Dijkstra nagezocht in het Handbuch der Deutschen Jagd van Uttendörfer:

„Onder 42261 prooien van de sperwer waren 4293 huis-musschen, 3451 vinken, 3051 zanglijsters, 2196 gierzwaluwen, 2922 veldleeuwerikken, 2785 koperwieken, 2022 koolmeezen, 2003 grasmusschen, 1840 merels, 1511 ringmusschen, 1440 boomniepers, 1286 groenvinken en 1195 roodborstjes”. Deze lijst geeft een recht goede en juiste indruk van de voornaamste prooi en daar komt het bij de roofvogels tenslotte op aan, en niet op wat de roofvogels bij gelegenheid vangen kunnen. De 950 waargenomen zoogdierprooien (2 %) spelen voor den sperwer slechts een ondergeschikte rol. Deze bestaan voor de helft uit veldmuizen, n.l. 474.

De heer Kofman vult deze gegevens aan met opgaven uit Roofvogels van L. Tinbergen, waaruit blijkt dat ook in Nederland de sperwer zelden of nooit duiven slaat, hetgeen bij de geringe grootte vooral van het ♂ wel te begrijpen is. Voor de slechtvalk daarentegen, die aanmerkelijk groter is, wordt opgegeven, dat bij een onderzoek 25 % van de prooidieren uit tamme duiven bestond. Verder bestaat de prooi van de torenvalk bijna geheel uit muizen, terwijl de boomvalk en het smelleke alleen kleinere vogels vangen. Inderdaad bestaat het gevaar dat ook deze laatste vogelsoorten het slachtoffer worden van het uitloven van premies op het doden van sperwers, temeer omdat men gewoonlijk al deze roofvogels „sperwers” noemt; hier b.v. onderscheidt men de roofvogels alleen naar hun grootte in „dubbele” sperwers (de ♀♀) en „enkele” sperwers (de ♂♂).

De vergadering beslist dat de secretaris van het Natuurhistorisch Genootschap met de Limburgsche Federatie van Postduivenbonden contact zal zoeken.

DE PADDENSTOELEN VAN ONZE NAJAAREXCURSIES.

Op de excursie van 13 Oct. naar de bosschen van Geulle-Bunde werden de volgende soorten gevonden:

Amanita muscaria, pantherina, vaginata
Lepiota procera
Tricholoma nudum, ionides, rutilans
Clitocybe nebularis
Laccaria laccata var. amethystina
Collybia radiata
Mycena filipes
Hygrophorus eburneus
Lactarius turpis, controversus
Russula nigricans
Marasmius scorodionius
Schizophyllum commune
Entoloma rhodopolium, turbidum
Pluteus cervinus
Claudopus variabilis
Pholiota mutabilis, destruens
Tubaria furfuracea
Psalliota campestris
Stropharia aeruginosa
Hypholoma fasciculare, sublateritium
Psathyra spadiceo-grisea, disseminata
Coprinus atramentarius, micaceus, plicatilis
Boletus piperatus, parasiticus, miniatoporus
Polyporus zonatus
Stereum hirsutum
Lycoperdon echinatum, perlatum
Scleroderma vulgare
Peziza aurantia.

Op 21 Oct. vonden we op de Brunssemerheide:

Amanita muscaria, pantherina, rubescens
Tricholoma nudum
Mycena polygramma
Lactarius torminosus, rufus

Schilderachtig hoekje in de Biebosch, Valkenburg
Photo G. Caselli

Cortinarius erythrinus
Paxillus involutus
Boletus luteus, variegatus, piperatus, subtomentosus,
scaber, edulis
Thelephora terrestris
Phallus impudicus
Helvella macropus
Peziza aurantia, badia.

De excursie naar de bosschen langs het Geuldal van
4 Nov. heeft de onderstaande soorten opgeleverd :

Amanita mappa, mappa var. alba, muscaria
Clitocybe nebularis
Laccaria laccata, laccata var. amethystina
Collybia fusipes, butyracea
Mycena galopoda, pura
Hygrophorus miniatus
Lactarius turpis
Russula fragilis, fragilis var. Raoultii
Marasmius androsaceus, ramealis
Schizophyllum commune
Armillaria mellea
Crepidotus mollis
Pholiota mutabilis
Naucoria furfuracea
Bolbitius vitellinus
Cortinarius cinnamomeus
Paxillus involutus
Hypholoma hydrophilum
Psathyra disseminata
Coprinus micaceus
Polyporus brumalis, adustus, versicolor, versiporus
Stereum hirsutum, purpureum
Scleroderma vulgare
Phallus impudicus
Peziza aurantia
Plicaria violacea
Coryne sarcoides.

De determinaties danken we aan Mevr. dr. H. Bels-Koning, en de heeren Bels, Loterijman, Mommers en Verschuieren.

DE FLORA VAN MIDDEN LIMBURG SINDS 1939

door

R. Geurts
(Echt).

Was het jaar dat onmiddellijk voorafging aan den wereldoorlog al niet gunstig voor den botanicus, de oorlogsjaren zelf met hun razzia's waren zeker niet bevorderlijk voor een rustige observatie. Nu we, weliswaar te langzaam, in onze kapotte huizen en te midden van onbebouwde akkers herleven, moeten we nog voorzichtig zijn een stap buitenshuis te zetten; de dood, vermomd als landmijn, loert op den achteloozen botanist. De volgende korte lijst moge getuigen van eenige activiteit, hoe gering ook, op floristisch gebied.

Naast vele mooie en zeldzame dingen die ik zag op excursies van de groep „Natuurvrienden Roermond” o.a. in de Hornerpeel en Munnichsbosch, maar waarvan de aantekeningen helaas tijdens de evacuatie en de bevrijdingsgevechten verloren zijn geraakt, kan ik hier als nieuw voor de Middenlimburgsche flora vermelden :

Esparcette (*Onobrychis viciaefolia* L.) langs den Rijksweg te Echt-Engelsvonderen.

Gele Wikke (*Vicia lutea* L.) over een groote oppervlakte in een talud te Echt-Ophoven.

Ruige Lathyrus (*Lathyrus hirsutus* L.) te Echt-Ophoven. Noorsche Ganzerik (*Potentilla norvegica* L. var. *hirsuta*) Echt, achter een schuur bij de kweekschool.

Een bijzonder genoeg was de ontdekking van een interessant plekje te Ohé en Laak; een paar honderd meter achter het vroegere kasteel Walborgh vond ik in een diepe droge gracht, ca. 5 m boven het Maas zomerpeil :

Klein springzaad (*Impatiens parviflora* L.).

Groot springzaad (*Impatiens Noli-tangere* L.).

Het was de eerste keer dat ik hier deze balsaminiferen, die ik van tochten in Zuid Limburg kende, aantrof. Tegenwoordig van een weelderige begroeiing van brandnetel, hennepnetel, haagwinde, reuzenzwerkgras en clematis stonden verscheidene exemplaren van beide soorten. Ze zijn evenals de clematis hier fluviaal. Niet ver van deze plek groeide tusschen de kiezel van den harden steilen Maas-oever de muurvlaspak; op een hoop keien stond de reuzenbalsamine, die we adventief vaker in Noord Limburg aantreffen. Het springzaad had hier wel een mooi plekje uitgekozen; een miniatur ravin met op de randen eik, esch, struikiep en sleedoorn. Zoo stond het mooi beschaduwde. De omringende weiden droegen een bijzonder cachet door de vele prachtige exemplaren van de beemd-oeevaarsbek, die hier nog altijd vrij zeldzaam is en slechts op een paar bepaalde plaatsen groeit.

Van de volgende reeds eerder genoemde zeldzame planten in Midden Limburg kan ik nieuwe vindplaatsen noemen :

Gele kamille (*Anthemis tinctoria* L.). De nieuwe groeiplaatsen, op den hoogen westelijken Kanaaldijk, wijzen er op dat deze mooie dooiergele composiet een droge standplaats verkiest. Midden in den zomer bloeit ze op haar mooist. Vlak in haar nabijheid bloeide dit voorjaar de wondklaver (*Anthyllis Vulneraria* L.) die hier lang niet algemeen is.

Graslathyrus (*Lathyrus Nissolia* L.). Deze mogen we haast als voor Limburg inheemsch beschouwen. Ruim dertig jaar lang kom ik ze op vele plaatsen tegen, meestal langs wegen in het fluviaal district o.a. te Ophoven, de Loop en het Hambroek te Echt, maar steeds in weinige exemplaren.

Betonie (*Betonica officinalis* L.). Aan de vroegere vermoedelijke fluviaale groeiplaatsen te Slek-Echt kan ik nu toevoegen de vindplaats in het Limbrichterbosch. Voor bijzonder interessant houd ik de vondst langs den weg Pepinusbrug-Diergaarde, dus in subcentroop district. Wel had de plant hier last van de droogte.

Driedistel (*Carlina vulgaris* L.) vond ik hier nog niet in fluviaal gebied, maar alleen op de hooger gelegen zandgronden; behalve langs den weg te Montfort thans ook langs den Diergaardeweg, dus weer op een subcentroop groeiplaats.

Weidehavikskruid (*Hieracium pratense* Tausch.) breidt zich uit langs den weg achter Ophoven-Echt en in weide-